EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 6.10.2025
COM(2025) 623 final

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

over de uitvoering van de leenfaciliteit voor de publieke sector uit hoofde van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie in 2025, zoals bedoeld in artikel 16 van Verordening (EU) 2021/1229

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

over de uitvoering van de leenfaciliteit voor de publieke sector uit hoofde van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie in 2025, zoals bedoeld in artikel 16 van Verordening (EU) 2021/1229

1. INLEIDING, DOEL EN REIKWIJDTE VAN DIT VERSLAG

In december 2019 heeft de Europese Commissie een Europese Green Deal voor de Europese Unie en haar burgers aangenomen[1]. Daarin wordt erop gewezen dat de Commissie vastbesloten is de klimaat- en milieuproblemen aan te pakken en dat de transitie rechtvaardig en inclusief moet verlopen.

In januari 2020 heeft de Commissie een nauwkeurige beschrijving gegeven van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie (Just Transition Mechanism — JTM) als onderdeel van het investeringsplan voor de Europese Green Deal[2], om ervoor te zorgen dat niemand en geen enkele regio achterop raakt bij de transitie naar een klimaatneutrale economie. Het voornaamste doel van het mechanisme is steun te verlenen aan de meest getroffen regio's en personen en hen te helpen de sociaal-economische kosten van de transitie op te vangen. Het JTM bestaat uit drie pijlers: 1) het Fonds voor een rechtvaardige transitie, 2) een specifieke regeling voor een rechtvaardige transitie uit hoofde van het InvestEU-programma, 3) de leenfaciliteit voor de publieke sector ("public sector loan facility", hierna "PSLF" of de "faciliteit" genoemd).

Dit vierde[3] jaarlijkse uitvoeringsverslag, opgesteld overeenkomstig artikel 16, lid 3[4], van Verordening (EU) 2021/1229[5] ("de verordening betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector"), is gericht op de derde pijler. Dit verslag is bedoeld om informatie te verstrekken over de voortgang die tot nu toe is geboekt bij de uitvoering van de PSLF.

Het is een cumulatief verslag over de uitvoering van de PSLF vanaf het begin tot en met 31 juli 2025. Over het resterende deel van het jaar 2025 zal in het volgende verslag worden gerapporteerd overeenkomstig de rapportageverplichtingen van de PSLF (voor meer details zie punt 1.2). Voor dit verslag is gebruikgemaakt van de analyses en conclusies van de uitgebreide tussentijdse evaluatie van de PSLF, die worden gepresenteerd in punt 3.

Het verslag bevat informatie over i) de resultaten van de eerste oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van de PSLF voor de negen indieningstermijnen, met inbegrip van potentiële projectvoorstellen, ii) technische bijstand, iii) communicatie, iv) de geboekte vooruitgang, met inbegrip van uitdagingen en sterke punten van de PSLF, en v) de volgende stappen.

Op grond van artikel 17 van de verordening betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector moet een tussentijdse evaluatie van de PSLF worden uitgevoerd en moet een afzonderlijk

---

1 Mededeling van de Commissie, "De Europese Green Deal", COM(2019) 640 final van 11.12.2019.

2 Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "Sustainable Europe Investment Plan — European Green Deal Investment Plan", COM(2020) 21 final van 14.1.2020.

3 Het eerste uitvoeringsverslag werd op 7 februari 2023 voorgelegd aan het Europees Parlement en de Raad, het tweede verslag op 21 november 2023 en het derde verslag op 30 september 2024.

4 Artikel 16, lid 3, van de verordening betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector luidt: "*Uiterlijk op 31 oktober van elk kalenderjaar, met ingang van 2022, brengt de Commissie verslag uit over de uitvoering van de faciliteit. Dat verslag bevat informatie over de mate waarin aan de doelstellingen, voorwaarden en prestatie-indicatoren van de faciliteit is voldaan*."

5 Verordening (EU) 2021/1229 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juli 2021 betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector uit hoofde van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie (PB L 274 van 30.7.2021).

gedetailleerd verslag over die tussentijdse evaluatie worden ingediend bij het Europees Parlement en de Raad.

1.1. Rechts- en begrotingskader van de leenfaciliteit voor de publieke sector uit hoofde van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie

De PSLF is opgericht bij Verordening (EU) 2021/1229 van 14 juli 2021.

De algemene doelstelling van de PSLF is het aanpakken van grote sociale, economische, en milieu-uitdagingen die voortvloeien uit de transitie naar de streefdoelen van de Unie voor 2030 inzake klimaat en energie en de doelstelling om uiterlijk in 2050 tot een klimaatneutrale economie in de Unie te komen, zoals bepaald in Verordening (EU) 2021/1119[6], ten behoeve van de gebieden in de Unie die in de door de lidstaten territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie zijn aangewezen[7].

De specifieke doelstelling van de PSLF is overheidsinvesteringen te mobiliseren die tegemoetkomen aan de ontwikkelingsbehoeften van de in de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie aangewezen gebieden. Dit gebeurt door de financiering te faciliteren van projecten die niet voldoende inkomstenstromen genereren om hun investeringskosten te dekken, en zo te voorkomen dat potentiële steun en investeringen uit alternatieve middelen worden verdrongen.

Er is steun beschikbaar voor een breed scala aan investeringen. De PSLF kan investeringen ondersteunen in hernieuwbare energie en groene en duurzame mobiliteit, de bevordering van groene waterstof, efficiënte stadsverwarmingsnetten, openbaar onderzoek, digitalisering, milieu-infrastructuur voor slim afval- en waterbeheer en initiatieven op het gebied van volksgezondheid. De PSLF kan ook maatregelen ondersteunen op het gebied van duurzame energie, energie-efficiëntie en integratie van energiesystemen, waaronder renovatie en transformatie van gebouwen, stedelijke vernieuwing en regeneratie, de transitie naar een circulaire economie, verbetering en sanering van bodems en ecosystemen, uitgaande van het beginsel dat de vervuiler betaalt, biodiversiteit, alsmede bijscholing en omscholing, opleidingen en sociale infrastructuur, met inbegrip van zorginstellingen en sociale huisvesting[8].

De verordening betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector voorziet in een totale maximumbegroting van 1,525 miljard EUR aan steun van de Unie voor de subsidiecomponent van de PSLF (met inbegrip van technische bijstand en adviserende ondersteuning). In februari 2024 heeft het Europees Parlement toestemming gegeven voor en heeft de Raad met eenparigheid van stemmen ingestemd met de tussentijdse herziening van de uitgavenplafonds in het meerjarig financieel kader (MFK), hetgeen resulteerde in een verlaging van de PSLF-begroting met 150 miljoen EUR. Na deze herschikkingen bedraagt de maximale begroting voor de leenfaciliteit voor de publieke sector 1,375 miljard EUR.

In het kader van de PSLF worden leningen die door de Europese Investeringsbank als financiële partner worden verstrekt, gecombineerd met subsidies van de Unie ter ondersteuning van projecten die zijn ingediend door entiteiten uit de publieke sector naar aanleiding van een oproep tot het indienen van voorstellen. De EIB zal tot 7 miljard EUR verstrekken voor de leningcomponent van de PSLF. De EIB biedt drie soorten leningen aan in het kader van de PSLF: investeringsleningen (op zichzelf staande projecten die rechtstreeks door de EIB worden gefinancierd), kaderleningen (ook wel "kredietregelingen" genoemd, waarmee een reeks vooraf vastgestelde projecten rechtstreeks wordt gefinancierd) en leningen via tussenpersonen, waarmee kleinere projecten worden gefinancierd via financiële tussenpersonen van de EIB.

---

6 Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999 ("Europese klimaatwet") (PB L 243 van 9.7.2021).

7 Zoals gedefinieerd in artikel 11 van Verordening (EU) 2021/1056 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Fonds voor een rechtvaardige transitie (PB L 231 van 30.6.2021).

8 Zie overweging 6 van de verordening betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector.

Subsidies hebben de vorm van niet aan kosten gekoppelde financiering en het bedrag ervan wordt bepaald als een percentage van de lening. Dit percentage bedraagt niet meer dan 15 %, of 25 % indien het project zich in een minder ontwikkelde regio bevindt[9]. Bijgevolg hangt de toekenning van een subsidie af van de goedgekeurde financiering door de EIB of haar financiële tussenpersonen[10]. Voor de eerste subsidieronde, waarvoor tot eind 2025 voorstellen kunnen worden ingediend, zijn de beschikbare middelen verdeeld in nationale aandelen, die zijn gebaseerd op de verhoudingen van de toewijzingen in het kader van het Fonds voor een rechtvaardige transitie ("Just Transition Fund", hierna "JTF" genoemd). Voor de tweede oproep (voor de periode 2026-2027) zullen de ongebruikte nationale toewijzingen worden gebundeld.

Voor de uitvoering van de PSLF werkt de Commissie nauw samen met de EIB en het Uitvoerend Agentschap klimaat, infrastructuur en milieu (Cinea). Het Cinea is verantwoordelijk voor de budgettaire, juridische, financiële en operationele aspecten van de uitvoering van de subsidies, terwijl de Commissie volledig verantwoordelijk blijft voor alle beleidsaspecten.

2. UITVOERING VAN DE PSLF

2.1. Resultaten van de eerste oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van de PSLF na negen indieningstermijnen

Sinds het laatste verslag over de uitvoering van de PSLF zijn drie indieningstermijnen voor de oproep tot het indienen van voorstellen verstreken. Binnen deze drie indieningstermijnen zijn elf subsidiabele voorstellen ingediend, waarvan er acht door de evaluatiecommissie zijn geselecteerd voor financiering. Voor de meeste van deze projecten moet nog een leningsovereenkomst worden ondertekend[11]. De ingediende voorstellen vertegenwoordigen een geraamd totaalbedrag van 96 miljoen EUR aan bij de Commissie aangevraagde subsidies en van circa 658 miljoen EUR aan bij de EIB aangevraagde leningen[12]. Daarnaast werd één voorstel niet-ontvankelijk verklaard en werden drie voorstellen uit Tsjechië, Letland en Ierland niet geselecteerd voor financiering omdat zij niet de op grond van de toekenningscriteria vereiste minimale score behaalden.

In totaal zijn er sinds de publicatie van de eerste-oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van de PSLF[13] op 19 juli 2022 49 voorstellen ingediend, waarvan er 32 subsidiabel waren en 24 door de evaluatiecommissie zijn geselecteerd voor financiering. De resultaten voor elke sluitingsdatum van de oproep zijn opgenomen in bijlage I. Volgens de informatie in de voor financiering geselecteerde aanvragen en in de subsidieovereenkomsten vertegenwoordigden de voorstellen een geraamd bedrag van 225 miljoen EUR aan subsidies van de Commissie en van 1,83 miljard EUR aan leningen van de EIB[14]. Op het moment van opstellen van dit verslag zijn tien PSLF-subsidieovereenkomsten ondertekend (zie voor gedetailleerdere informatie punt 2.2), is de voorbereiding van drie subsidieovereenkomsten gestaakt[15], zijn twaalf subsidieovereenkomsten in afwachting van goedkeuring van de lening en is één voorstel ingetrokken na te zijn geselecteerd.

---

9 Zie artikel 11 van de verordening betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector.

10 Artikel 18 van de modelsubsidieovereenkomst van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie, beschikbaar op het portaal Funding & tenders (europa.eu).

11 De aanvragers vragen afzonderlijk een lening aan bij de EIB/financiële tussenpersoon; de procedure voor het aanvragen van leningen loopt dus parallel aan de subsidieaanvraag. De ondertekening van de subsidieovereenkomst is afhankelijk van de goedkeuring van de lening. Zie voor meer details het document over de oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van de leenfaciliteit voor de publieke sector: call-fiche_jtm-2022-2025-pslf_en.pdf (europa.eu)

12 Het bedrag omvat geen voorstellen die op een reservelijst zijn geplaatst.

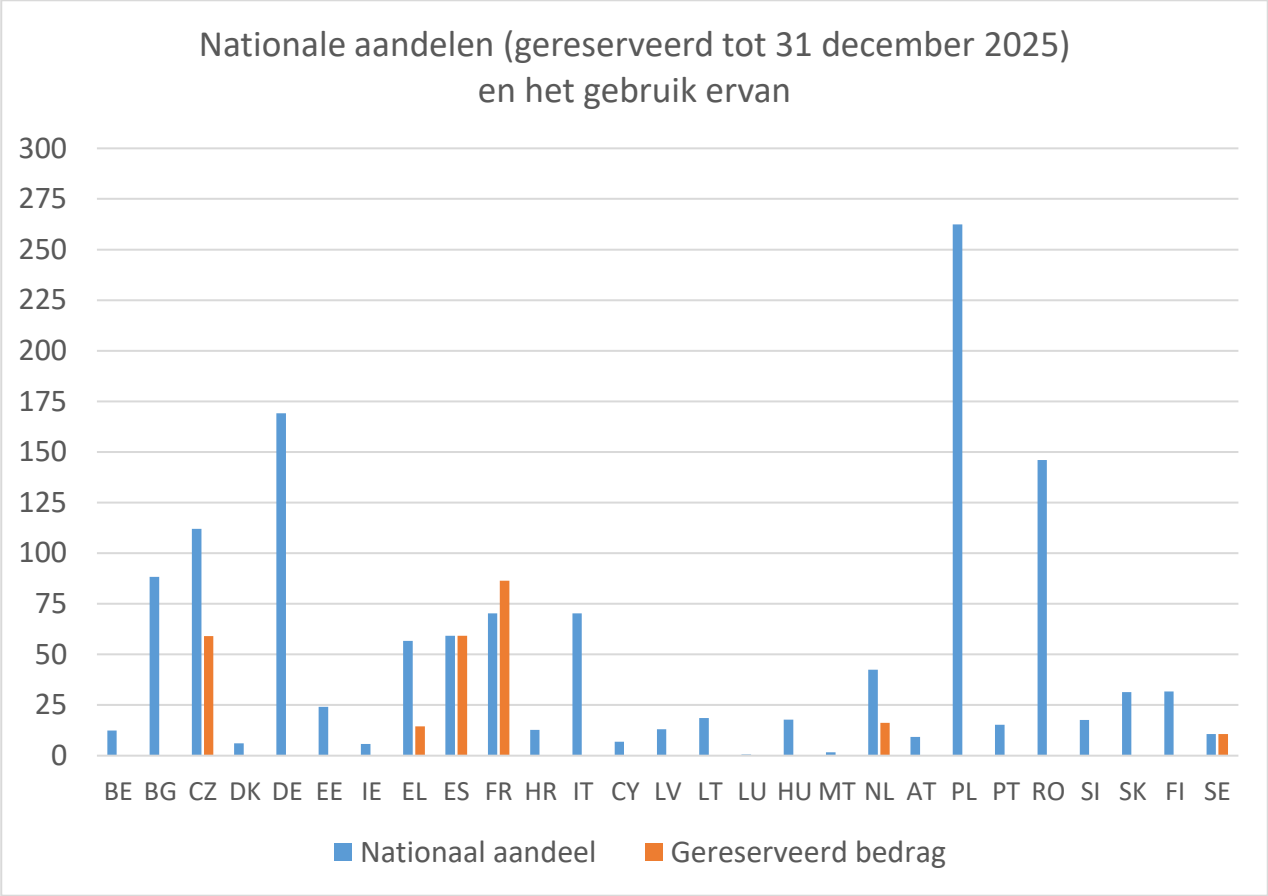
13 https://cinea.ec.europa.eu/funding-opportunities/calls-proposals/just-transition-mechanism-public-sector-loan-facility-call-proposals_en

14 Het bedrag omvat geen voorstellen die op een reservelijst zijn geplaatst.

15 Op verzoek van de aanvragers of omdat geen EIB-lening werd verkregen.

De nationale middelen voor Frankrijk, Spanje en Zweden zijn volledig of bijna volledig benut. Aanvragers uit deze lidstaten kunnen weer voorstellen indienen voor PSLF-steun wanneer de tweede oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van de PSLF in het najaar van 2025 wordt gepubliceerd. De eerste indieningstermijn is in januari 2026.

Figuur 1 Nationale aandelen (gereserveerd tot en met 31 december 2025) en het gebruik ervan door middel van toegekende of ter beoordeling staande subsidies[16]

2.2. Door de PSLF gefinancierde projecten

De projectvoorstellen die tot dusver door het evaluatiecomité van de PSLF zijn geselecteerd voor financiering, hebben betrekking op sectoren als energie-efficiëntie, cultuur, sociale huisvesting, gezondheidszorg, infrastructuur voor duurzame mobiliteit, stadsverwarming en -koeling, stedelijke vernieuwing en regeneratie. Een gedetailleerde lijst van de tot dusver gefinancierde projecten is te vinden in bijlage 2. Wat het soort lening betreft dat is verstrekt in het kader van de tien ondertekende subsidieovereenkomsten, zijn zeven van de projecten op zichzelf staande investeringsleningen en twee projecten gebaseerd op kredietregelingen. In juni 2025 werd de eerste subsidieovereenkomst ondertekend voor een lening via een tussenpersoon die door de Nationale Ontwikkelingsbank in Tsjechië werd verstrekt uit EIB-middelen.

Op grond van de verordening betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector moet de Commissie verslag uitbrengen over de volgende kernprestatie-indicatoren (KPI's): vermindering van de CO_2-uitstoot, aantal gecreëerde arbeidsplaatsen en aantal bereikte personen. Op basis van de door PSLF-begunstigden verstrekte informatie wordt de vermindering van de CO_2-uitstoot geraamd op 179 156 ton per jaar. De door de faciliteit gefinancierde projecten zullen naar verwachting bijna 12 000 banen opleveren en ten goede komen aan meer dan 4 miljoen personen door in te spelen op regionale ontwikkelingsbehoeften. In bijlage 3 is een diagram met de geaggregeerde KPI's

[16] De nationale toewijzingen vertegenwoordigen waarden na de herziening van het MFK 2021-2027.

opgenomen, die is gestructureerd volgens bijlage II bij de verordening betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector.

2.3. Potentiële projectvoorstellen

Op basis van uitwisselingen met de EIB en andere PSLF-belanghebbenden worden projectvoorstellen in veertien lidstaten voorbereid en kunnen deze nog worden ingediend in het kader van de eerste of tweede oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van de PSLF. Deze potentiële voorstellen hebben betrekking op hernieuwbare energie, energie-efficiëntie, gezondheidszorg, spoorweginfrastructuur, waterbeheer, betaalbare huisvesting en cultuur. Het is moeilijk in te schatten in welke mate de PSLF in de toekomst zal worden benut. Hoewel het onwaarschijnlijk is dat het volledige subsidiebudget bij de eerste oproep zal worden benut, biedt de tweede oproep (2026-2027) hiervoor wel kansen. De Commissie weet dat er momenteel potentiële projecten voor een subsidiebedrag van tot 400 miljoen EUR in de pijplijn van de EIB zitten. Voor sommige van de verwachte projectvoorstellen wordt momenteel gebruikgemaakt van de adviesdiensten van de InvestEU-advieshub. Gedetailleerde informatie over deze adviesprojecten is te vinden in punt 4 en in bijlage 4.

Daarnaast is vraag naar adviserende ondersteuning in het kader van de PSLF waargenomen in de lidstaten die hun nationale toewijzingen reeds hebben gebruikt. De voorstellen van deze lidstaten zullen naar verwachting worden ingediend in het kader van de tweede oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van de PSLF.

3. LESSEN DIE ZIJN GETROKKEN UIT DE UITVOERING VAN DE PSLF

In de loop van de uitvoering van de PSLF heeft de Commissie een aantal uitdagingen en sterke punten vastgesteld en maatregelen genomen om de uitdagingen aan te pakken om de uitvoering te verbeteren, zoals hieronder beschreven.

3.1. Uitdagingen

Bijna drie jaar na de publicatie van de eerste oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van de PSLF bedraagt het absorptiepercentage 17 % van de totale begroting. Dit komt voornamelijk doordat de bekendmaking van de oproep samenviel met de programmering van andere fondsen (namelijk het JTF, het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling[17], het Cohesiefonds[18] en de herstel- en veerkrachtfaciliteit[19]), die financiering onder aantrekkelijkere voorwaarden (hogere medefinancieringspercentages) bieden voor soortgelijke projecten. Daarnaast werd erkend dat de uitvoering van de PSLF tussen de lidstaten sterk kan verschillen op basis van parameters zoals het volume van beschikbare alternatieve financieringsbronnen op nationaal niveau, de beschikbaarheid van rijpe projecten, de uiteenlopende strategieën voor een rechtvaardige transitie en de verschillende benadering van op schulden gebaseerde instrumenten van subsidiabele begunstigden in de lidstaten. Het gebruik van de PSLF wordt door nationale autoriteiten ook in uiteenlopende mate aangemoedigd. Tsjechië, Griekenland en Frankrijk waren bijvoorbeeld zeer actief op dit gebied.

De meeste beperkingen waarmee de PSLF wordt geconfronteerd en die worden beschreven in het vorige jaarlijkse uitvoeringsverslag, blijven bestaan. Dit is met name het geval voor lidstaten met de hoogste nationale budgetten (Duitsland, Polen, Roemenië), waar geen of bijna geen projecten zijn ingediend. Specifieke factoren waarvan is vastgesteld dat zij een trage toepassing in deze lidstaten veroorzaken, zijn onder meer:

17 European Regional Development Fund (ERDF) (europa.eu).
18 Cohesion Fund (CF) (europa.eu).
19 Herstel- en veerkrachtfaciliteit (europa.eu).

Voor de nationale PSLF-toewijzingen worden de verhoudingen voor de toewijzing van middelen uit de JTF-verordening gevolgd. Als gevolg daarvan zijn de lidstaten met de hoogste toewijzingen voor beide instrumenten identiek. Hun focus ligt daarom in de eerste plaats op het besteden van middelen die beschikbaar zijn in het kader van het JTF, gezien de beperkte tijd om de middelen ervan te absorberen[20]. Daarnaast biedt het JTF een groter aandeel subsidiefinanciering in de totale projectbegrotingen (Duitsland, Polen, Roemenië).

— Deze lidstaten zijn doorgaans ook de grootste begunstigden van andere fondsen, waardoor hun capaciteit om aanvullende middelen te absorberen en pijplijnen met aanvullende projecten aan te wijzen, mogelijk beperkt is (Polen, Roemenië).

— Er is in de lidstaat aantrekkelijkere en toegankelijkere financiering beschikbaar uit nationale middelen (Duitsland).

— Het schuldniveau van kleine begunstigden maakt het moeilijk om gebruik te maken van op schulden gebaseerde instrumenten (Polen) of de nationale regelgeving inzake leningen door de overheid verhindert subsidiabele begunstigden leningen op te nemen (Slowakije, Duitsland).

— Het minimumbedrag voor leningen dat de EIB hanteert voor rechtstreekse kredietverstrekking (12,5 miljoen EUR), in combinatie met een gebrek aan mogelijkheden voor kredietverstrekking via tussenpersonen (Tsjechië) voor kleinere projecten.

— Overeenkomstig de procedure kan de voorbereiding van projecten pas van start gaan na de goedkeuring van de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie, wat voor sommige lidstaten extra tijd kostte. Daarnaast kon dit nieuwe instrument onder direct beheer niet rekenen op systematische steun van de autoriteiten voor gedeeld beheer.

Een meer gedetailleerde analyse en beoordeling van de uitdagingen die zich voordoen bij de uitvoering van de PSLF, zal worden uitgevoerd in het kader van de tussentijdse evaluatie van de faciliteit in juni 2025.

3.2. Sterke punten

Ondanks deze uitdagingen is de belangstelling voor de PSLF aanzienlijk toegenomen. Het meest significante sterke punt van de PSLF is dat het flexibel is in vergelijking met de selectiecriteria van de oproepen tot het indienen van voorstellen voor subsidies in het kader van de reguliere cohesiebeleidsfondsen. Projectontwikkelaars kunnen er projecten mee financieren die zijn afgestemd op de ontwikkelingsbehoeften van de verschillende regio's. Dit is met name het geval in Frankrijk, waar de leenfaciliteit voor de publieke sector heeft bijgedragen aan het dekken van financieringsbehoeften die niet door andere financieringsprogramma's van de EU werden ondersteund. Bovendien is de directe voorfinanciering van 70 % van het bedrag van de ondertekende subsidieovereenkomst ook een aantrekkelijk element voor PSLF-begunstigden.

Er is ook een groot aantal voorstellen ingediend in Tsjechië, en er worden nog meer voorstellen uit dit land verwacht. Deze hoge benutting in Tsjechië kan mogelijk worden verklaard door de mogelijkheid om kleinere investeringen te financieren via tussenpersonen, die wordt geboden door de overeenkomst tussen de EIB en de Tsjechische nationale ontwikkelingsbank, de beschikbaarheid

[20] De begroting van het JTF bestaat uit middelen uit het MFK en het herstelinstrument voor de Europese Unie of "NextGenerationEU" (NGEU). Binnen de goedgekeurde JTF-programma's worden de NGEU-middelen geconcentreerd in de begrotingsvastleggingen voor 2022 en 2023, terwijl de MFK-middelen over de periode 2021-2027 zijn verdeeld. Als gevolg daarvan is 70 % van de JTF-begroting geconcentreerd in de eerste twee jaarlijkse tranches. De Commissie zal de bedragen vrijmaken die uiterlijk op 31 december van het derde kalenderjaar na het jaar van de vastleggingen niet zijn gebruikt voor voorfinanciering of waarvoor geen betalingsaanvraag is ingediend, de zogenaamde n+3-regel; meer informatie over het JTF: Inforegio - Just Transition Fund (europa.eu).

van technische bijstand om de PSLF te promoten en de algemene bereidheid van het land om de JTM-financiering te absorberen. Aanvragers uit Griekenland, Nederland, Ierland, Polen en Zweden hebben ook projecten ingediend en er worden nog meer projecten van andere lidstaten verwacht vóór het einde van de huidige oproep tot het indienen van voorstellen in 2025. De stabiliteit van de meerjarige oproep, die niet onderhevig is aan plotselinge wijzigingen, heeft tot gevolg dat er steeds meer interesse is in PSLF-financiering.

Voor de tweede PSLF-oproep, die in het najaar van 2025 zal worden gepubliceerd, zal de benutting naar verwachting verder toenemen, aangezien andere financieringsbronnen met betere voorwaarden verder geprogrammeerd of uitgeput zullen zijn en de bekendheid van het instrument blijft toenemen. Met name EU-programma's die door NextGenerationEU worden ondersteund, hebben te kampen met specifieke tijdsbeperkingen. Bovendien zal de tweede PSLF-oproep tot het indienen van voorstellen niet langer worden beperkt door nationale aandelen, zodat i) lidstaten die hun nationale aandelen eind 2025 hebben uitgeput of naar verwachting zullen hebben uitgeput, deze kunnen blijven gebruiken, maar met meer tijd voor planning dan toen het instrument werd gelanceerd, ii) lidstaten met de laagste nationale aandelen nu een extra prikkel zullen hebben om deze te gebruiken, aangezien de gevraagde subsidie niet meer zal worden beperkt tot het bedrag dat in het kader van de nationale aandelen is vastgesteld. Hierdoor zal de PSLF de regio's met de hoogste vraag en rijpe projecten beter kunnen bedienen.

Bovendien is, bijna twee jaar nadat de PSLF van start is gegaan, bevestigd dat de subsidiecomponent van de faciliteit een duidelijke meerwaarde heeft door de vraag te bevorderen onder overheidsinstanties die zich anders in een minder gunstige investeringssituatie zouden bevinden naar EIB-leningen (in plaats van begrotingsoverdrachten) voor belangrijke overheidsinvesteringen in de regio's die de meeste gevolgen ondervinden van de groene transitie. De PSLF biedt aantrekkelijke kredietvoorwaarden in vergelijking met instrumenten die gewoonlijk op de markt beschikbaar zijn, hetgeen met name van belang is om de economische beperkingen als gevolg van de COVID-19-crisis en de aanhoudende economische gevolgen van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne te boven te komen.

De efficiëntie van de subsidiecomponent is mede te danken aan het hoge multiplicatoreffect (berekend op basis van de eerste goedgekeurde investeringen). De gemiddelde verhouding tussen de totale gemobiliseerde investeringen en de PSLF-subsidie is 12, en varieert van minimaal 5,5 tot maximaal 21,3. Dit wil zeggen dat 1 euro aan PSLF-subsidie gemiddeld 12 euro aan investeringen op het niveau van de begunstigden mobiliseert, de EIB-lening meegerekend.

3.3. Maatregelen van de Commissie om de uitdagingen aan te pakken

De Commissie blijft met steun van het Cinea en de EIB de bekendheid van de PSLF vergroten. Alle lidstaten zijn benaderd en hebben de kans gekregen om een speciale informatiesessie over de PSLF bij te wonen, waarin de Commissie, CINEA en de EIB een toelichting gaven op de algemene kenmerken van de PSLF en de aanvraagprocedure. Er zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd met vertegenwoordigers van alle lidstaten.

Na de eerste fase van de promotieactiviteiten, die gericht waren op nationale en regionale overheden, heeft de Commissie zich gericht op het vergroten van de bekendheid onder potentiële aanvragers in diverse sectoren die verwant zijn aan openbare diensten. Zo heeft de Commissie verschillende in Brussel gevestigde verenigingen benaderd die instellingen uit heel Europa vertegenwoordigen die actief zijn in sectoren als cultuur, stadsverwarming en -koeling, distributiesysteembeheerders, gezondheidszorg, onderwijs, huisvesting en afvalbeheer, en heeft zij de PSLF aan de leden van deze verenigingen gepresenteerd.

Er is een positieve trend waargenomen wat betreft de bekendheid van potentiële begunstigden met de leenfaciliteit voor de publieke sector. Dit wordt in de eerste plaats geïllustreerd door het gebruik

van de PSLF en de ontwikkelingspijplijn ervan, maar ook door het toenemende aantal projectontwikkelaars dat de Commissie specifieke vragen over de PSLF heeft gesteld. De adviesdiensten van de EIB, die worden verleend via de InvestEU-advieshub, zijn ontzettend belangrijk voor de ontwikkeling in de hele Unie van projecten die in aanmerking komen voor PSLF-financiering. Hierop wordt meer in detail ingegaan in het volgende punt van dit verslag.

Voorts hebben de Commissie en de EIB gezamenlijk inspanningen geleverd om de toegankelijkheid van de leenfaciliteit voor de publieke sector voor kleinere begunstigden en projecten te vergemakkelijken en om meer leningen via tussenpersonen met nationale stimuleringsbanken en -instellingen (NPBI's) te verkrijgen door de bestaande regels te herzien. Ten eerste werd het minimumbedrag voor leningen via tussenpersonen door de Commissie, in overleg met de EIB, sinds september 2023 verlaagd van 2 miljoen EUR tot 1 miljoen EUR[21]. Ten tweede is de beperking in de administratieve overeenkomst met betrekking tot de betrokkenheid van NPBI's bij de uitvoering van de PSLF als financiële tussenpersonen opgeheven toen de administratieve overeenkomst met de EIB in september 2024 werd gewijzigd. In overeenstemming met deze inspanningen zijn de eerste projecten in verband met leningen via tussenpersonen ingediend bij de oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van de PSLF in 2024, met betrokkenheid van de Tsjechische Nationale Ontwikkelingsbank. De Commissie en de EIB hebben ook andere NPBI's (bijvoorbeeld in DE, PL, SK, NL, SI, BG, IT, FR) benaderd over een eventuele rol bij de uitvoering van de PSLF. Op dit moment zijn er echter alleen in Roemenië en Frankrijk financiële instellingen die bereid zijn als tussenpersonen van de EIB op te treden en subsidiabele projecten te financieren. De EIB en de Commissie hebben met veel nationale en regionale ontwikkelingsbanken gesproken over een mogelijke betrokkenheid. Volgens de tussentijdse evaluatie is de beperkte belangstelling onder financiële tussenpersonen te wijten aan de geringe vraag in de lidstaten naar een product met deze kenmerken en aan de voorwaarden die de EIB stelt.

Voor elke ondertekende subsidieovereenkomst doet de Commissie samen met de EIB een persbericht uitgaan. Daarnaast publiceert het Cinea een online openbaar dashboard waarin alle programma's die het beheert, met inbegrip van de leenfaciliteit voor de publieke sector, worden samengebracht. Het dashboard bevat actuele informatie over de in elk programma ondersteunde projecten, kruisverwijzingen daartussen en extraheert gegevens voor mogelijk hergebruik. Er wordt ook ruchtbaarheid gegeven aan PSLF-projecten via Kohesio[22] en het EU-portaal voor financiering en aanbestedingen[23], waar projectfiches worden gepubliceerd.

4. TECHNISCHE BIJSTAND

De EIB-adviesdiensten zijn in het kader van de InvestEU-advieshub beschikbaar voor de voorbereiding, ontwikkeling en uitvoering van subsidiabele projecten[24]. Tot eind juli 2025 werd ter ondersteuning van de PSLF adviserende bijstand verleend aan begunstigden in Bulgarije, Cyprus, Frankrijk, Griekenland, Roemenië, Spanje, Tsjechië en Zweden[25]. Een lijst van adviesprojecten is te vinden in bijlage 4. Daarnaast gaat in 2025 een horizontaal, EU-breed project van start om meer bekendheid te geven aan de tweede PSLF-oproep, een pijplijn van subsidiabele projecten te genereren en projectontwikkelaars in de hele Unie (met uitzondering van Griekenland en Cyprus,

---

21 Zie het amendement op de oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van de leenfaciliteit voor de publieke sector van 25 september 2023.

22 Zie Door de EU medegefinancierde projecten.

23 Zie EU Funding & Tenders Portal.

24 Zie voor meer details punt 2.1.4 van het eerste verslag over de uitvoering van de leenfaciliteit voor de publieke sector en punt 2.2 van het tweede verslag over de uitvoering van de leenfaciliteit voor de publieke sector.

25 Sommige adviesactiviteiten in Cyprus, Griekenland en Frankrijk zijn van start gegaan voordat de leenfaciliteit voor de publieke sector van kracht was en werden daarom gefinancierd uit andere bronnen, zoals de Europese investeringsadvieshub (Griekenland) en het beleidsterrein duurzame infrastructuur van de InvestEU-advieshub (Cyprus en Frankrijk).

waarvoor een afzonderlijke adviesproject bestaat) te helpen projecten op te zetten die in aanmerking komen voor PSLF-steun. Het doel van het voorgestelde Uniebrede project is om een kader te verschaffen voor de vormgeving, inkoop en levering van verschillende vormen van adviserende ondersteuning in het kader van de PSLF op nationaal en regionaal niveau, en zo de efficiëntie van de uitrol van adviesdiensten in de komende drie jaar te maximaliseren.

De ondersteunende adviesdiensten van de EIB zijn afgestemd op en aangepast aan de specifieke behoeften van individuele projectontwikkelaars en varieerden van algemene begeleiding bij het identificeren van geschikte projecten, upstreamsteun bij de voorbereiding van investeringsprogramma's tot projectontwikkelingsadvies en steun bij de aanvraag van PSLF-subsidies. Daarnaast heeft de EIB verspreidings-, verkennings- en screeningactiviteiten ontplooid om projecten te identificeren en te ondersteunen die in aanmerking zouden kunnen komen voor financiering uit hoofde van de PSLF.

Op basis van deze eerste ervaring en ter ondersteuning van de noodzaak om in de toekomst de vraag naar PSLF-steun te stimuleren (zie voor meer informatie punt 5), overweegt de EIB vooruitgang te boeken met adviesactiviteiten in vijf werkstromen:

i. **rechtstreeks advies** aan individuele projectontwikkelaars, kredietnemers van op zichzelf staande investeringsleningen, via een breed scala aan adviesdiensten in de voorbereidings- en uitvoeringsfase, met inbegrip van bijstand bij subsidieaanvragen;

ii. **steun voor capaciteitsopbouw** voor niet-bancaire instellingen, die doorgaans optreden als aggregatoren van kleinere projecten, om administratieve en operationele capaciteit te ontwikkelen om een aantal subprojecten doeltreffend te screenen, te selecteren, te prioriteren, te monitoren of anderszins te coördineren;

iii. **"indirecte" adviserende ondersteuning** aan eindbegunstigden van leningen via tussenpersonen of kaderleningen via gestandaardiseerde steunpakketten die bedoeld zijn om de deugdelijkheid van de voorstellen en de naleving van het toepasselijke kredietverleningsbeleid te verbeteren;

iv. **advies over marktontwikkeling** op het niveau van de lidstaten om de potentiële vraag naar PSLF-steun vast te stellen en om vast te stellen of de beschikbare financiële producten van de PSLF geschikt zijn;

v. **screening, verkenning en verspreiding** om het gebruik van de faciliteit te bevorderen, geschikte projecten te identificeren en te prioriteren, en algemene richtsnoeren te verstrekken voor subsidieaanvragen uit de leenfaciliteit voor de publieke sector.

In aanvulling op de diensten die door de EIB via de InvestEU-advieshub worden aangeboden, werden adviesdiensten verstrekt door de Commissie op verzoek van Griekenland, Slowakije en Tsjechië met als doel het bewustzijn over de PSLF te vergroten en projectvoorstellen te identificeren en uit te werken. De technische bijstand aan Tsjechië werd door de Commissie verleend en Slowakije wordt ondersteund in het kader van het instrument voor technische ondersteuning (TSI)[26]. In het kader van beide contracten wordt een breed scala aan diensten verleend, waaronder bewustmaking, mobilisatie van potentiële begunstigden in de gebieden van de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie, en het screenen van projectideeën.

Griekenland profiteert van bredere steun in het kader van het TSI voor de uitvoering van alle drie de JTM-pijlers. Daarnaast verzocht Griekenland om steun die beschikbaar is in het kader van het

[26] Technical Support Instrument (TSI) (europa.eu).

JTP Groundwork[27] voor de identificatie van projecten en de daaropvolgende voorbereiding van projectvoorstellen die moeten worden ingediend voor PSLF-financiering in de regio Peloponnesos.

De Commissie en de EIB nemen deel aan het toezicht op de uitvoering van adviserende ondersteuning om ervoor te zorgen dat de ondersteuning de andere adviserende activiteiten van de Commissie en de EIB in de begunstigde lidstaten aanvult.

5. VOLGENDE STAPPEN

In de tweede helft van 2025 zal een tweede oproep tot het indienen van voorstellen worden gedaan, in overeenstemming met de verordening betreffende de leenfaciliteit voor de publieke sector. Begin 2025 is begonnen met de voorbereidingen voor de bekendmaking van deze oproep. De Commissie voorziet drie termijnen voor het indienen van voorstellen in 2026 en een laatste indieningstermijn in februari 2027, zodat er genoeg tijd is om alle subsidieovereenkomsten voor eind 2028 te ondertekenen.

De Commissie, in overleg met het Cinea en de EIB, zal de aandacht blijven vestigen op de PSLF om ervoor te zorgen dat potentiële aanvragers het aanbod van de faciliteit begrijpen en steun kunnen aanvragen. Kort na de bekendmaking van de tweede oproep zal een informatiedag worden georganiseerd.

In het kader van haar mandaat voor de InvestEU-advieshub zal de EIB de uitvoering van de faciliteit voortzetten door potentiële projecten in kaart te brengen en te screenen, projectontwikkelaars en relevante autoriteiten adviserende ondersteuning te verlenen, alsook door middel van specifieke vergaderingen en evenementen op EU-, nationaal en regionaal niveau.

6. CONCLUSIES

De leenfaciliteit voor de publieke sector is een instrument dat ervoor moet zorgen dat de transitie naar een klimaatneutrale economie op een rechtvaardige en sociaal duurzame manier plaatsvindt, gezien de sleutelrol van de publieke sector bij het aanpakken van marktfalen. Gezien de relatief recente vaststelling van de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie en de lopende tussentijdse evaluatie van het cohesiebeleid (inclusief de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie) is de PSLF nog steeds relevant om tegemoet te komen aan de huidige behoeften van de regio's die de grootste gevolgen ondervinden van de groene transitie.

De grote verscheidenheid aan sectoren die de PSLF kan ondersteunen, maakt de faciliteit relevant voor de verwezenlijking van de klimaatdoelstellingen van de Unie voor 2030 en de doelstelling van klimaatneutraliteit in de Unie tegen 2050, waarbij ervoor wordt gezorgd dat niemand en geen enkele regio aan zijn lot wordt overgelaten, hetgeen ook is gebleken uit de evaluatie.

Het is bijna drie jaar geleden dat de eerste oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van de PSLF werd gepubliceerd en er wordt een toenemend aantal projectvoorstellen ingediend, met meer potentiële projecten die worden voorbereid. Bovendien maakt de opzet van de PSLF het ook mogelijk een bijdrage te leveren aan bepaalde nieuwe beleidsprioriteiten van de nieuwe Commissie, bijvoorbeeld de huisvestingscrisis, zoals blijkt uit enkele reeds goedgekeurde projecten. Daarnaast leveren de meeste geselecteerde projecten een rechtstreekse bijdrage aan de klimaat- en energiedoelstellingen van de Unie door de CO_2-uitstoot te verminderen.

[27] Inforegio - Just Transition Fund (europa.eu).

Op 31 juli 2025 had de evaluatiecommissie van de PSLF projectvoorstellen geselecteerd voor een geschat subsidiebedrag van circa 225 miljoen EUR. Er zijn in totaal tien subsidieovereenkomsten ondertekend en de uitvoering van de desbetreffende projecten is van start gegaan.

De Commissie zal zich, samen met CINEA en de EIB, blijven inspannen om het volledige potentieel van de PSLF te benutten tijdens de tweede oproep, die in 2027 afloopt, onder meer door opvolging te geven aan de bevindingen van de evaluatie.